

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii
Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266

Programa

examenelor dela institutul ped. teol. gr. or. rom. din Arad în anul șc. 1912/13.

Despărțământul pedagogic.

Sistarea prelegerilor în c. IV. se întâmplă la 8/21 maiu ș. c.

Joi 9/22 maiu orele 8—12 a. m. c. IV. examen scripturistic din matematică.

Joi 9/22 maiu orele 3—7 d. a. examen din desen și caligrafie cu elevii privațiști.

Vineri 10/23 maiu orele 8—12 c. IV. ped. examen scripturistic din l. germană.

Vineri 10/23 maiu orele 3—5 examen din lucru manual (slöjd) cu elevii privațiști, iar la orele 5 d. a. stabilirea rezultatului final din obiectele practice.

Luni 13/26 maiu orele 8 a. m. examenele orale de curs și de calificare, de curs c. IV. ped. din toate obiectele de inv. Conferință.

Luni 20 maiu (2 iunie) orele 8—12 a. m. examen script. de calificare finală din l. română.

Miercuri 22 maiu (4 iunie) orele 8—12 examen scripturistic de calificare finală din l. maghiară.

Vineri 24 maiu (6 iunie) orele 8—12 examen scripturistic de calificare finală din pedagogie.

Sistarea prelegerilor în c. I—III se va întâmplă la 2/15 iunie a. c.

Sâmbătă 8/21 iunie examen de curs din toate obiectele de inv. c. I ped.; iar la orele 5—6 d. a. c. I—III examen de gimnastică.

Luni 10/23 iunie orele 8 a. m. și în zilele următoare examenele de curs și de calif. de curs ale cursului II și III ped. și examenele finale de calificare inv.

Sâmbătă 15/28 iunie Te Deum.

Despărțământul teologic.

1. Joi la 30 maiu (12 iunie) 8 ore a. m. cant și tipic c. I—III teol.

2. Vineri la 31 maiu (13 iunie) 8 ore a. m. c. I teologic.

3. Marți la 4/17 iunie 8 ore a. m. c. II. teol.

4. Miercuri la 5/18 iunie 8 ore a. m. c. III. teol.

5. Joi și Vineri la 6/19 și 7/20 iunie 8 ore a. m. examenele private.

6. Sâmbătă la 15/28 iunie Te Deum.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-ort. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1913.

Ședința II.

Ținută la 22 aprilie (5 maiu) 1913 la orele 4. d. a.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp. Notar: Iuliu Bodea.

Nr. 6. Se cetește protocolul ședinței I și: se verifică.

Nr. 7. Prezidiul presintă raportul Consistorului gr. ort. român din Oradea-mare despre raportul și corelațiunea de drepturi și datorințe între Episcopul diecezan și vicarul episcopesc din Oradea-mare.

Se predă comisiunii organizatoare.

Nr. 8. Prezidiul presintă cererile deputaților: Desideriu Tempelean, Adrian Desseanu, Dr. Ioan Suci, Pavel Rotariu și Mihai Veliciu pentru concediu pe durata întreagă a sesiunii sinodale din acest an.

Se acordă.

Nr. 9. Conform ordinei de zi urmează referada comisiunii verificatoare prin raportorul Andrei Horvat. La propunerea comisiunii:

Sinodul verifică mandatele următorilor deputați din cler: Ioan Oprea din cercul electoral Timișoara, George Popoviciu din cercul electoral Vinga, apoi a deputaților mireni: Dr. George Adam și dr. Ioan Șepeșan din cercul electoral Chisetău.

Nr. 10. Nicolau Zigre, raportorul comisiunii organizatoare, cetește raportul general al Consistorului plenar din Arad pe anul 1912, care:

În general și în special se ia la cunoștință.

Nr. 11. Comisiunea organizatoare prin același raportor prezintă și cetește raportul general al Consistorului plenar din Oradea-mare pe anul 1912, care:

În general se ia la cunoștință.

În special:

a) Pentru pierderea vrednicului protobresbiter Toma Păcală, asesor onorar în senatul bisericesc din Oradea-Mare, Sinodul își exprimă condoleanța prin sculare și decretează îndeplinirea prin alegere a postului de asesor la senatul bisericesc în locul dece-

datului, asemenea și alegerea unui asesor onorar mi-rean în senatul școlar.

b) Din raportul aceluiaș Consistor Sinodul ia act despre aplicarea de funcționari provizori la senatul școlar și episcopesc, fără ca prin aceasta să ia vre-o răspundere morală ori materială pentru acum și viitor față de cei aplicați.

c) Referitor la sistemizarea și îndeplinirea posturilor de asesori ordinari referenți în senatul școlar și episcopesc, propusă de acelaș Consistor, Sinodul enunță, că: nefiind afacerea matură pentru a se putea pronunța în merit, o restituie Consistoriului din Oradea-Mare, ca pe proxima sesiune sinodală să o adjusteze cu datele necesare, arătând necesitatea sistemizării și izvoarele pentru dotarea permanentă a acelor posturi.

d) Referitor la propunerea de urcare și sistemizarea nouă a lefilor funcționarilor dela Oradea-Mare în proporțiune cu acelor din Arad, Sinodul decide: ca să se întrunească comisia organizatoare cu cea episcopescă și să vină cu propunere în cauză.

e) La propunerea aceleiași comisii, Sinodul îndrumă Consistoriul din Oradea-Mare, să facă cercetare contra conducătorului oficiului protopopesc din Vașcău din pricina numărului disparent de mic al esibilitelor întrate la acel oficiu.

Nr. 12. Urmează la ordinea zilei referada comisiei bisericești asupra raportului general al Consistoriului din Arad, ca senat strâns bisericesc, prin raportorul Mihail Lucața. La propunerea comisiei:

Se ia în general la cunoștință.

Nr. 13. Cu referință la căsătoriile nelegiuite, la propunerea comisiei

Consistorul este avizat ca pe baza materialului deja adunat să emită circularul prevăzut în concluzul sinodal de sub Nr. 36/1912.

Nr. 14. Referitor la pasagiul X. din raportul general, în care se arată numărul și locul vizitațiilor canonice efectuate de P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp în decursul anului 1912, comisiunea propune, iar:

Sinodul ia cu deosebită mulțămită cunoștință de continuarea acestor vizitațiuni și despre efectul binefăcător, ce îl au asupra simțului religios al credincioșilor spre întărirea legăturii sufletești dintre biserică și credincioși, P. S. Sa Dl Episcop este rugat a continua și în viitor aceste vizitațiuni.

Nr. 15. Se cetește prin acelaș raportorul raportul general al Consistoriului din Oradea-mare ca senat strâns bisericesc, care la propunerea comisiei:

Se ia în general la cunoștință cu aceea observare, ca pe viitor la acest raport să se adnexeze con-spectele speciale, pe baza cărora se suscep colectiv datele statistice din raport.

Nr. 16. În special la capitolul I lit. A și B. respective capitolul II în chestia decadenței morale și religioase pe teritoriul Consistoriului din Oradea-mare, la propunerea comisiei:

Sinodul avizează Consistorul din Oradea-mare să ia toate măsurile de remediare și îndreptare a acestor rele purcezând totodată și pe cale disciplinară contra celor vinovați, iar rezultatul demersurilor luate să-l raporteze la proxima sesiune sinodală.

Nr. 17. La capitolul II punct 7 cu privire la numărul mare al parohiilor vacante deputatul Nicolae Zigre face următoarea propunere:

„Având în vedere numărul mare al parohiilor vacante, precum și numărul absolvenților de teologie fără nici o aplicare în funcțiuni bisericești, — având în vedere, că în lipsa de învățători școlile ne sunt periclitare și că absolvenții de teologie cu pregătiri complete din școlile medii pot fi aplicați și de învățători și, — având în vedere, că absolvenții de teologie și după terminarea studiilor sunt supuși disciplinei bisericești: din aceste motive Sinodul să decreteze prin concluz că: toți absolvenții de teologie cel mult până în doi ani după absolvare sunt îndatorați a primi aplicare în orice funcțiuni bisericești ori școlare la școlile noastre confesionale, iară neîmplinirea acestei îndatoriri are să fie urmărită din partea Consistoarelor în calea disciplinară.

Această propunere se transpune ambelor Consistoare din Arad și Oradea-mare spre studiere și propuneri pozitive în chestie la proxima sesiune sinodală.

Nr. 18. Referitor la blanchetele, cari pe baza concluzului sinodal Nr. 39/1912 s'au pus deja în aplicare pe teritoriul Consistoriului din Arad la adunarea datelor statistice pentru senatul bisericesc:

Sinodul îndrumă Consistorul din Oradea-mare, să se folosească de aceleași blanchete.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe 23 aprilie (6 mai) la orele 4 d. a., când va urmă la ordinea zilei continuarea referadei comisiei, ședința se ridică la orele 7 $\frac{1}{2}$ seara.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința III din 23 april (6 mai) 1913.

Ioan I. Papp,

Episcop-președinte

Iuliu Bodea,
notar.

Sedința III.

S'a ținut în 23 aprilie (6 mai) 1913 la orele 4 după amiază.

Președinte: P. S. S. Dl Episcop *Ioan I. Papp.*
Notar: *Petru Băran.*

Nr. 19. Se cetește protocolul ședinței a II-a și se autentică.

Nr. 20. Prezidiul prezintă cererea comunei bisericești Groși pentru concesiune de colectă în scopul zidirii bisericești.

Se predă comisiunii petiționare.

Nr. 21. Se prezintă memorandumul candidatului de preot Victor Filip, fost prefect la internatul din Beiuș în chestia acestui internat.

Se predă comisiunii speciale aleasă anul trecut.

Nr. 22. Se prezintă regulamentul pentru administrarea fundațiunii Zsiga din Oradea-mare.

Se predă comisiunii organizatoare.

Nr. 23. Se prezintă reflexiunile referențului școlar Dr. Gheorghe Ciuhandu la constatările comisiunii sinodale de control.

Se transpune comisiunii organizatoare.

Nr. 24. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii școlare asupra raportului general al Consistorului din Oradea-Mare ca senat școlar, prin raportorul Iuliu Groșorean.

În general se ia la cunoștință.

Nr. 25. Cu privire la aplicarea unui funcționar ajutător în senatul școlar dela Consistorul din Arad în mod provizor, la propunerea comisiunii:

Sinodul invită Consistorul a aplica o putere ajutoare la senatul școlar în mod provizor, pentru lucrarea actelor restante.

Nr. 26. În legătură cu punctul 11 din raportul general al Consistorului din Arad ca senat școlar, referitor la adresarea unor învățători către autoritățile politice cu încunjurul autorităților noastre bisericești în cauze de litigiu cu parohiile pentru salare restante, ori regularea principiilor a competențelor, la propunerea comisiunii:

Sinodul invită Consistorul a păși cu toată rigoarea pe cale disciplinară contra acelor învățători, cari cu încunjurul organelor noastre bisericești cer sprijinul organelor politice. Față înse de organele parohiale cari ar întrelăsa solvirea regulată a salarelor învățătoarești, Consistorul să pășiască cu toată rigoarea.

Nr. 27. Cu provocare la Nr. 12 din raportul Consistorului din Arad, ca senat școlar cu privire la înaintarea anevoioasă a învățământului poporal, la propunerea comisiunii sinodul aduce următorul concluz:

Se însărcinează Consistorul a remonstră din nou la guvern pentru modificarea art. de lege XXVII din 1907, fiind aceasta lege vătămătoare principiului pedagogic, împedecând mersul normal al învățământului poporal și ca atare și al educațiunii religioase morale, ceace nu numai e în detrimentul frecuranților, dar și în dauna statului.

Nr. 28. Privitor la punctul 29 din acelaș raport al Consistorului din Arad în cauza sporirii contingentului de elevila institutul preparandial, la propunerea comisiunii:

Sinodul avizează Consistorul din Arad, ca beneficiile alumneale se le distribuie pe calea concursului, care e a se publica în tot anul la finea anului școlar.

Nr. 29. Urmează la ordinea de zi referada comisiunii școlare asupra raportului general al Consistorului din Oradea-mare prin raportorul Dr. Gheorghe Popa.

În general se ia spre știre.

Nr. 30. Referitor la cererea Consistorului din Orade, ca elevii în teologie se fie de obligați a prestă și esamenul de cvalificațiune învățătorească pentru a se putea aplica la caz de lipsă și ca învățători, la propunerea comisiunii sinodul aduce următorul concluz:

Toți acei elevi în teologie dela institutul teologic pedagogic din Arad, cari au cvalificațiunea recentă prin lege, sunt de obligați a se supune și esamenului de cvalificațiune învățătorească. Cu executarea acestui concluz se conrede Consistorul din Arad.

Nr. 31. Referitor la cererea Consistorului din Orade, ca sinodul să facă pașii necesari pentru asigurarea încasării salarelor învățătoarești, la propunerea comunei:

Sinodul invită ambele Conzistoare, ca pe calea P. V. Consistoriu metropolitan, să solicite la Inaltul guvern admiterea încasării speselor cultuali pe calea administrației, după modalitatea încasării dărilor publice și deodată cu acestea.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe mâne mercuri în 24 aprilie (7 mai) la orele 10 a. m. când va urmă la ordinea zilei referada comisiunii epitropești, și referadele celorlalte comisiuni, ședința se ridică la orele 7 seară.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința IV-a ținută în 24 aprilie (7 mai) 1913.

Ioan I. Papp,

Episcop-președinte

Petru Băran,
notar.

Ședința a IV-a.

S'a ținut în 24 aprilie (7 mai) 1913 la orele 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop *Ioan I. Papp.* Notar: *Mihaiu Păcățian.*

Nr. 32. Se cetește protocolul ședinței III și

Se autentică.

Nr. 33. Prezidiul prezintă:

1. Rugarea credincioșilor din comuna Ianova pentru delăturarea admistratorului preot Ionescu.

2. Rugarea preotului Antoniu Perva din P. Rogoz, prin care cere dispozițiuni pentru închiderea crâșmei de lângă școală, biserică și casa parohială de acolo.

Se predau comisiunii petiționare.

Nr. 34. Se cetește raportul general al Consistorului din Arad, ca senat episcopesc, prin raportorul Dr. Aurel Lazar.

În general se ia la cunoștință.

Nr. 35. Propunerea Consistorului din Arad referitoare la deteriorările din valorile edificiilor și altor obiecte și la ștergerea din valoarea lor a sumei de 11.564 cor. 65 fil.

Se încuviințează.

Nr. 36. Referitor la descrierea și ștergerea pretenziunilor mai multor fonduri și fundațiuni administrate la Consistorul din Arad devenite neincassabile din diferite cauze

Sinodul încuviințează ștergerile propuse în suma de 4735 cor. 03. fil.

Nr. 37. Se cetește raportul general al Consistorului din Oradea-mare, ca senat episcopesc. În general se ia spre știre.

Nr. 38. Cu privire la prezentarea târzie a preliminarilor și socoșilor parohiilor, precum și la neincassarea contribuțiilor eparhiale restante:

Sinodul susține concluzul său de sub Nr. 57. și 58. din 1912 și Consistorul din Oradea-mare se îndrumă la executarea energică a acestor concluze.

Nr. 39. Urmează la ordinea zilei referada comisiei episcopice asupra raportului Consistorului din Arad despre socoșile fondurilor și fundațiilor administrate de acel Consistor în anul 1912 și anume:

I. Fondul general diecezan cu socoata despre folosirea bugetului.

Starea cu finea anului 1911	cor.	78.804·41
Înrătela și venitele anului 1912	„	147·257·15
la olaltă	cor.	225.261·56
Eșitele și spesele anului 1912	„	142.752·34
Starea la finea anului 1912	„	82.509·22

II. Fondul instruct al episcopiei arădane în bani și efecte.

Starea cu finea anului 1911	cor.	10.132·38
Înrătela și venitele anului 1912	„	1.811·14
la olaltă	cor.	11.943·52
Eșitele și spesele anului 1912	„	1.787·79
Starea la finea anului 1912	cor.	10.155·73

La acest fond mai aparține: rezidența episcopescă, cancelariile Consistorului din Arad cu intravilanele lor, casa Consistorului din Oradea-mare, prediul episcopesc din Arad-Gaiu, și intravilanul gol din strada Lövész Nr. 1.

III. Fondul seminarial.

Starea cu finea anului 1911	cor.	300.907·86
Înrătela și venitele anului 1912	„	14.266·37
la olaltă	cor.	315.174·23
Eșitele și spesele anului 1912	„	8.959·77
Starea la finea anului 1912	cor.	306.214·46

Din care însă avere productivă e numai 110.614 coroane 46 fileri, pentru că restul de 195.600 coroane e valoarea edificiului seminarial și a alumneului vechiu.

IV. Fondul diecezan pentru promovarea culturii religioase.

Starea cu finea anului 1912	cor.	93.950·21
Înrătela și venitele anului 1912	„	3.246·75
la olaltă	cor.	97.196·96
Eșitele și spesele anului 1912	„	3.096·84
Starea la finea anului 1912	cor.	94.100·12

V. Fondul capelei din Arad-Gaiu.

Starea cu finea anului 1911	cor.	698·99
Înrătela și venitele anului 1912	„	35·35
la olaltă	cor.	734·34
Eșitele și spesele anului 1912	„	1·16
Starea la finea anului 1912	cor.	733·18

VI. Fondul pentru biblioteca preparandială.

Starea cu finea anului 1911	cor.	1.252·24
Înrătela și venitele anului 1912	„	63·37
la olaltă	cor.	1.315·61
Eșitele și spesele anului 1912	„	— —
Starea la finea anului 1912	cor.	1.315·61

VII. Fondul sinodal-congresual.

Starea cu finea anului 1911	cor.	33.213·20
Înrătela și venitele anului 1912	„	1.667·93
la olaltă	cor.	34.881·13
Eșitele și spesele anului 1912	„	1.255·92
Starea la finea anului 1911	cor.	33.625·21

VIII. Fundațiunea Patriciu Popescu.

Starea cu finea anului 1911	cor.	1.856·88
Înrătela și venitele anului 1912	„	93·97
la olaltă	cor.	1.950·85
Eșitele și spesele anului 1912	„	— —
Starea la finea anului 1912	cor.	1.950·85

IX. Fundațiunea Iosif Popoviciu Paffy.

Starea cu finea anului 1911	cor.	35.954·52
Înrătela și venitele anului 1912	„	1.914·28
la olaltă	cor.	37.868·80
Eșitele și spesele anului 1912	„	1.825·99
Starea la finea anului 1912	cor.	36.042·81

X. Fundațiunea contelui Andreiu Forray din Soborșin.

Starea cu finea anului 1911	cor.	2.456·85
Înratale și venitele anului 1912	"	46·68
la olaltă	cor.	2.503·53
Eșitele și spesele anului 1912	"	46·38
Starea la finea anului 1912	cor.	2.457·15

XI. Fundațiunea contelui Coloman Almásy din Chitighaz.

Starea cu finea anului 1911	cor.	3.437·60
Înratale și venitele anului 1912	"	136·14
la olaltă	cor.	3.573·74
Eșitele și spesele anului 1912	"	136·20
Starea la finea anului 1912	cor.	3.437·54

XII. Fundațiunea de stipendii Gavril Faur din Oradea-mare.

Starea cu finea anului 1911	cor.	19.726·47
Înratale și venitele anului 1912	"	947·30
la olaltă	cor.	20.673·77
Eșitele și spesele anului 1912	"	326·22
Starea la finea anului 1912	cor.	20.347·55

XIII. Fondul diecezan de asigurare contra focului.

Starea cu finea anului 1911	cor.	201.955·84
Înratale și venitele anului 1912	"	26.112·62
la olaltă	cor.	228.068·46
Eșitele și spesele anului 1912	"	17.828·08
Starea la finea anului 1912	cor.	210.240·38

XIV. Fondul diecezan pentru înființarea unui gimnaziu român în Arad.

Starea cu finea anului 1911	cor.	28.265·03
Înratale și venitele anului 1912	"	1.428·53
la olaltă	cor.	29.693·56
Eșitele și spesele anului 1912	"	140·54
Starea la finea anului 1912	cor.	29.553·02

XV. Fundațiunea de stipendii Teodor Papp din Checheș.

Starea cu finea anului 1911	cor.	167.319·78
Înratale și venitele anului 1912	"	20.293·02
la olaltă	cor.	187.613·80
Eșitele și spesele anului 1912	"	22.384·04
Starea la finea anului 1912	cor.	165.228·76

XVI. Fundațiunea de stipendii Ana Iorgovici Ebesfalvay.

Starea cu finea anului 1911	cor.	15.407·69
Înratale și venitele anului 1912	"	2.440·34
la olaltă	cor.	17.848·03
Eșitele și spesele anului 1912	"	2.299·17
Starea la finea anului 1912	cor.	15.548·86

XVII. Fundațiunea de stipendii Elena Ghiba Birta.

Starea cu finea anului 1911	cor.	152.459·83
Înratale și venitele anului 1912	"	7.647·22
la olaltă	cor.	160.107·05
Eșitele și spesele anului 1912	"	5.331·20
Starea la finea anului 1912	cor.	154.775·85

XVIII. Fondul de penziune al funcționarilor și profesorilor.

Starea cu finea anului 1911	cor.	136.931·88
Înratale și venitele anului 1912	"	23.403·30
la olaltă	cor.	160.335·18
Eșitele și spesele anului 1912	"	8.451·73
Starea la finea anului 1912	cor.	151.883·45

XIX. Fondul bisericesc clerical.

Starea cu finea anului 1911	cor.	910.560·87
Înratale și venitele anului 1912	"	62.411·61
la olaltă	cor.	972.972·48
Eșitele și venitele anului 1912	"	52.515·86
Starea la finea anului 1912	cor.	920.456·62

XX. Fondul preparândial și aucta școlară.

Starea cu finea anului 1911	cor.	99.305·37
Înratale și venitele anului 1912	"	7725·94
la olaltă	cor.	107.031·31
Eșitele și spesele anului 1912	"	5.324·12
Starea la finea anului 1912	cor.	101.707·19

XXI. Fundațiunea de stipendii Balla.

Starea cu finea anului 1911	cor.	36.038·39
Înratale și venitele anului 1912	"	1.792·13
la olaltă	cor.	37.830·52
Eșitele și spesele anului 1912	"	1498·87
Starea cu finea anului 1912	cor.	36.331·65

XXII. Fondul diecezan pentru ajutorarea preoțimei.

Starea cu finea anului 1911	cor.	1.414.029·98
Înratale și venitele anului 1912	"	285.269·64
la olaltă	cor.	1.699.299·62
Eșitele și spesele anului 1912	"	176.646·26
Starea la finea anului 1912	cor.	1.522.653·36

XXIII. Depozite de cassă.

Starea cu finea anului 1911	cor.	713.034·69
Înratale anului 1912	"	301.060·62
la olaltă	cor.	1.014.095·31
Eșitele anului 1912	"	210.077·28
Starea la finea anului 1912	cor.	804.018·03

XXIV. Fondul pentru despărțirea ierarhică a comunelor mixte.

Starea cu finea anului 1911	cor.	13.909·28
Înratale și venitele anului 1912	"	33·63
la olaltă	cor.	13.942·91
Eșitele și spesele anului 1912	"	3.885·20
Starea la finea anului 1912	cor.	10.057·71

Care constă din pretenziuni la mai multe comune bisericesti în mare parte dubioase.

La aceasta socoată este alăturată socoata despre spesele anticipate și procesul pentru mănăstiri.

XXV. Pretenziuni dubioase și sub proces comune cu dieceza Caransebeșului.

Starea cu finea anului 1911 . cor. 10.272·64
Intratele și venitele anului 1912 „ —

Starea la finea anului 1912 . cor. 10.272·64

Procedura indicată de Ven. Sinod eparhial în concluzul de sub Nr. 21/1911 e pusă deja în curgere.

XXVI. Intregirea dela stat a dotațiunii preoților și capelanilor.

Intregirea dotațiunii preoților și capelanilor s'a primit regulat dela stat și s'a și distribuit pe ambele semestre din anul 1912.

Socoțile înaintate la Guvern sunt aprobate.

XXVII. Fundațiunea Mitra Ungurean pe seama școlii din Timișoara-fabric.

Starea cu finea anului 1911 . cor. 7.691·10
Intratele și venitele an. 1912 . „ 377·91

la olaltă . cor. 8.069·01

Eșitele și spesele an. 1912 . „ 64·14

Starea la finea anului 1912 . cor. 8004·87

XXVIII. Fundațiunea Ștefan Antonescu din Șiria.

Starea cu finea anului 1911 . —

Intratele și venitele anului 1912 cor. 56.038·40

Cu detragerea pasivelor din anul

1911 de . . . . . cor. 15.310·29

la olaltă . „ 40.728·11

Eșitele și spesele anului 1912 „ 15.856·06

Starea la finea anului 1912 . cor. 24.872·05

Forurile judecătorești abia cătră finea anului 1912 au decis predarea averii acestei fundațiuni în administrarea diecezei și în urma aceluși decis până la finea anului s'au predat de fapt numai banii și efectele administrate în depozit judecătoreșc, averile nemișcătoare însă numai în anul 1913 s'au transcris pe fundațiune, pentru aceea nu obvin în socoata prezentă averile nemișcătoare.

XXIX. Fundațiunea de stipendii a episcopului Iosif Goldiș.

Starea cu finea anului 1911 . cor. 42.359·30

Intratele și venitele anului 1912 „ 3598·66

la olaltă . cor. 45.957·96

Eșitele și spesele anului 1912 „ 2.954·01

Starea la finea anului 1912 . cor. 43.003·95

XXX. Fundațiunea episcopului Ioan Mețiu pentru ajutorarea bisericilor sărace.

Starea cu finea anului 1911:

La cassa consistorială . . . . . cor. 85.177·4

La tipografia diecezană . . . . . „ 83.063·9

De tot: cor. 168.241·3

Intratele și venitele anului 1912:

La cassa consistorială 22.676·84 } cor. 123.571·3
la tipogr. diecezană 100.894·70 }

La olaltă: cor. 291.812·8

Eșitele și spesele în anul 1912:

la cassa consistorială 39.061·03 } cor. 121.180·9
la tipogr. diecezană 82.119·94 }

Starea la finea anului 1912:

la cassa consistorială 68.793·26 } cor. 170.631·9
la tipogr. diecezană 101.838·65 }

XXXI. Fundațiunea de stipendii Teodor Feieș din Bonțești.

Starea cu finea anului 1911 . cor. 30.850·60

Intratele și venitele anului 1912 „ 1.561·40

La olaltă: cor. 32.412·00

Eșitele și spesele anului 1912 . „ 149·30

Starea la finea anului 1912 . cor. 32.262·70

XXXII. Depozitul fundațiunei de stipendii și ajutorare a lui Dimitrie F. Negrean și soția din Beiuș.

Starea cu finea anului 1911 . cor. 59.432·34

Intratele și venitele anului 1912 . „ 9.294·73

La olaltă: cor. 68.727·07

Eșitele și spesele din an. 1912 „ 8.131·66

Starea la finea anului 1912 . cor. 60.595·41

XXXIII. Fundațiunea de stipendii Dr. Iuliu T. Mera din Șiria.

Starea cu finea anului 1911 . cor. 75.671·41

Intratele și venitele anului 1912 „ 4.080·96

La olaltă: cor. 79.752·37

Eșitele și spesele an. 1912 . „ 3.457·78

Starea la finea anului 1912 . cor. 76.294·59

XXXIV. Fondul diecezan bisericesc cultural arădan.

Starea cu finea anului 1911 . cor. 38.080·67

Intratele și venitele anului 1912 „ 5.290·99

La olaltă: cor. 43.371·66

Eșitele și spesele din an. 1912 „ 151·10

Starea la finea anului 1912 . cor. 43.220·56

XXXV. Fondul librăriei diecezane.

Starea cu finea anului 1911:

la cassa consistorială 6.687·25 } cor. 27.751·61
la librăria diecezană 21.064·36 }

rupt firele tradiției noastre culturale, atunci a început să se clatine însuși fundamentele culturii și existenței noastre. Trebuie cu toții să susținem biserica și religia, căci cu sentimentul religios este strâns legat adevăratul progres social și moral al popoarelor. Trebuie dar să depunem tot zelul și să ne dăm toată osteneala de a respinge încercările celor ce voiesc înjosirea bisericii, nimicierea și pierderea religiei.⁵⁾

Drept aceea datorința cea mai mare a noastră a tuturor este, ca să ținem cu credință neclintită la dragostea către biserică, care ne-au lăsat-o ca o scumpă moștenire strămoșii noștri. Să cultivăm cu dragoste nețârmurită tradițiile noastre de cultură românească și creștinească, întărindu-ne prin mijlocirea credinței religioase, legăturile noastre sufletești cu viața poporului.

Deci această legătură sufletească de dragoste creștinească cu poporul, să ne servească ca un indemn pentru a ne jertfi puterile cele mai frumoase ale sufletului nostru în slujba datoriei ce o avem cu toții: de a cultiva ogorul vieții și culturii noastre românești și creștinești.

Aurel Sebeșan
stud. teol. a. III.

CRONICA.

Ajutor văduvelor și orfanilor. În Ohio (America) s'a adus o lege foarte favorabilă pentru femeile rămase văduve și pentru copiii orfani. Aceea lege umană asigură o pensie lunară tuturor văduvelor, ca acestea, în urma mizeriei, să nu fie necesitate, să moară de foame. Iată o lege adusă de niște oameni adevărați culti, cari nu pierd din vedere principiile evanghelice, iată o lege umană, care se îngrijește și de cei rămași fără ajutor.

Preoțimea și înarmările. În Germania au scris peste 200 preoți un circular-protest contra înarmării continue și care face propagandă în favorul păcii atât de iubită de toți.

Un dar. Dna Bădilă a donat în scopul edificării internatului studentesc din Cluj suma 200,000 cor. Încă un gest frumos din partea celor cu dare de mână, cari se îngrijesc de soarta studenției pe care se razimă viitorul națiunii.

Necrolog. Văduva preoteasă *Ecaterina Popoviciu* a răposat la 16 aprilie 1913 în etate de 77 ani în Zărândădas. Fie-i țarină ușoară și memoria binecuvântată.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a din Păiușeni (Paizs) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Bis. și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Uzufuctul unui intravilan parohial. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Intregirea dela stat.

Darea publică după beneficiul preoțesc o va solvi alesul.

Reflectanții sunt poștiți, ca recursurile ajustate conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Păiușeni, să le substearnă P. O.

⁵⁾ cf. „Religiunea și știința“ de I. Scaltuni.

oficiu pbbiteral din Buteni (Körösbökény) com. Arad, având până la termenul regulamentar a se prezentă în sf. biserică din Păiușeni spre a-și arăta desteritatea în oratorie și celea rituale.

Din ședința com. par. din Păiușeni, ținută la 11/24 februarie 1913.

Nicolae Păiușan
preș. com. par.

Teodor Laza
notar.

În conțelegere cu *Iuliu Bodea* adm. ppsc.

—□—

3-3

Amăsurat dispoziției Venerabilului Consistor din Oradea mare de sub Nr. 902 B. 1913 pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa a doua din Tăut (Feketetót) se publică concurs întregit, cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Pământ parohial 10 jughere a 1600□
2. Competință de pășunat pentru 10 vite.
3. Casă parohială cu grădină și supraedificatele aflătoare.

4. Bir preoțesc dela fiecare număr de casă câte una măsură 30 litre cucuruz sfărmat.

5. Stolele îndatinate. Prohodul la morți mari 10 cor. respective 6 cor. la princi 2 cor. 40 fil. cununile gratuit.

6. Intregirea dotațiunii dela stat.

Alesul va avea se catehizeze la cele două școli gratuit.

Recursurile ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial, sunt a se trimite la oficiul protopopesc în Giriș F. (Feketegyörös) având reflectanții cu observarea §. 33 din regulamentul pentru parohii a se prezentă în cutare duminică ori sârbătoare la sf. biserică din Tăut F. pentru a-și dovedi desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Peiru Serbu* protopop.

—□—

3-3

Conform ordinului consistorial de sub Nr. 112 B. 1913 prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima zi ce apare în organul „Biserica și Școala“ la postul vacant de preot din parohia de clasa III Josânigurbești cu filia Goila din protopopiatul Beiușului pe lângă următoarele condițiuni.

Emolumente împreună cu acest post:

1. Casă parohială cu un intravilan de 1050 m.□ și grajdurile cu 2 despărțeminte.
2. Pământul parohial preoțesc 8 holde cath. arător și cimitererele.

3. Birul preoțesc: una vică cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă.

4. Stolele îndatinate.

5. Alesul va suportă toate dările ce cad pe pământul parohial preoțesc.

6. Alesul va catehiză la școale fără a conta la remunerațiune.

7. Intregirea dela stat e inferioară.

Recurenții au să se conformeze strict dispozițiilor Regulamentului pentru parohii.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Josânigurbești la 2 martie 1913.

Ioan Pinter
președinte.

Ioan Buda
notar.

În conțelegere cu mine: *Dr. Victor Fildan* adm. ppsc.

—□—

3-3

lor cel mai aprig. Aproape mulți dintre cei mai slabi deINGER își perduseră nădejdea de a mai susține dreptatea religiei și a creștinismului în fața unei întorsături atât de îndrăznețe.

Dar toată larma dușmăniei nelpăcate între religie și cultură e aparentă și în realitate nu există cecece ne dovedește dezvoltarea culturii moderne.

Dacă privim munca ce să desfășură în ziua de astăzi pe toate terenele, constatăm, că ea din zi în zi ia proporții tot mai mari și mai progresive. În urma avântului nemai pomenit ce l-au luat științele naturale pe toate terenele, interesul și preocuparea lumii a început a se îndrepta spre trebuințele vieții materiale. Toate aceste au avut ca urmare întemeierea unei strălucite culturi externe. Dar toate succesele cucerite în lumea mare i-au adus omului sufletească puține mulțămiri adevărate, ba chiar această desfășurare grabnică a puterilor i-au arătat prea curând marginile puținței sale.

Cultura mai nouă este o prea mare desfășurare de energie și o prea puțină dezvoltare a ființei interne a omului, ea s'a îndreptat cu o preocupare unilaterală față de lumea externă, pe când problemele mai adânci și mai importante ale lumii interne le-a neglijat. Curentul materialist instăpănit în viața omului, a căutat să-i aducă omului fericirea din lumea externă, dar nu i-a succedat. Căci în ce măsură și-a încordat omul puterile în slujba culturii externe, în aceiași măsură el își simțea micimea sa internă sufletească.

Așa a început a se deștepta și a crește mereu în el setea după bunuri superioare, — nesocotite până atunci, — dar cari singure pot să-l înalțe mai presus de învălmășala lucrurilor acestei lumi, în regiuni mai senine.

Astfel s'a întors omul la vechile probleme, cari au însoțit omenirea în toată curgerea vremilor. Pe om au început a-l preocupa tot mai mult greutatea tainelor existenței, atârănarea sa de cauze ascunse, întâmplările oarbe și complicațiile grave ale vieții sociale de astăzi.

Astfel s'a ajuns la o întoarcere spre religie. Deci au trebuit să vină zdruncinări în temelurile culturii, ca să convingă lumea, că înainte de toate sufletul omenesc are trebuință de cel mai puternic razim în mijlocul schimbărilor acestei vieți. A fost de lipsă să vină necredința ca să deschidă inimile din nou pentru credință.

Din aceste ne putem explica prefacerea și renașterea internă a omului, de aici mișcarea și interesul ce se manifestă astăzi față de religie și creștinism. Aproape pretutindenea începând dela presa zilnică și până la cei mai ageri conducători ai mișcării intelectuale de astăzi, — putem constata interesul de a privi și a cerceta mai deaproape fondul și scopurile culturii moderne și de a căuta punctele de legătură al acestei culturi cu trebuințele religioase-morale ale omului și cu cuprinsul de credință al evangheliei creștine.

Cu toate aceste atacurile contra creștinismului și a religiei nu au slăbit, nu au încetat. Acum însă ele ne par ceva învechit, sarbăd și fără rost.

„Viața însăși reclamă religie ca o parte întregitoare a sa. Viață este religie, fiindcă ea izvorește din sufletul omenesc și nici nu există popor pe pământ, care să nege dreptatea credinței în Dzeu. Fiind religie o parte întregitoare însemnată a vieții sufletești a omului, urmează în mod firesc, că ea trebuie să fie și o parte întregitoare a culturii omenești, căci

cultura adevărată este dezvoltarea armonică a tuturor puterilor de viață ale omului“.²⁾

Religie așadar nu poate fi contrară culturii deoarece între religie și bunurile vieții morale, nu există nici o contradicție internă, ci dimpotrivă trebuie să existe o legătură pretinască perfectă. Întrun bunurile vieții, adică: între religie, știință, morală, artă, drept etc. nu este iertat să existe dușmănie. Omul care pe toate le cultivă cu o dragoste, deopotrivă este om cult în toată puterea cuvântului. Astfel și poporul care cultivă toate aceste bunuri în armonie, și-a pus bază la o cultură și existență națională sănătoasă și durabilă.³⁾

Precum religia este o parte întregitoare a culturii omenești în general, astfel este și religie creștină o parte întregitoare a culturii popoarelor celor mai civilizate de astăzi. Concepțiile despre lume și viață, despre valoarea și demnitatea omului și a vieții omenești, cu un cuvânt temeliea culturii de astăzi, sunt creațiuni ale spiritului creștin.

Deci cultura modernă își are originea în creștinism, pentru că creștinismul a fost școala în care au crescut și s'au dezvoltat toate popoarele, cari stau astăzi în fruntea neamurilor pământului. Popor după popor au intrat în sirurile creștinătății clădind în decursul veacurilor după poruncile evangheliei o viață nouă, luminată și înfloritoare. Tot ce este înălțător, tot ce mișcă și însuflețește inima omului, poartă în sine duhul și pecetea creștinismului. Cultura modernă reclamă creștinismul ca fundamentul și stâlpul ei cel mai puternic. Când într'un timp oarecare să nesocotesca principiile fundamentale ale creștinismului, atunci cultura întreagă a celui timp își pierde cumpăna dreaptă și pornește pe cărări unilaterale.

În zilele noastre, când din partea multora să manifestă tendința de a desbină și înstrăina acești factori importanți ai vieții omenești, îi revine religiei pe de o parte problema de a se impune în măsură tot mai mare, ca un factor indispensabil al vieții și a bunurilor morale omenești, cari constituiesc fondul culturii adevărate. Iar de altă parte se impune culturii de a întemeia și a lămuri în măsură tot mai mare ideile creștinismului, pentru a fi accesibile tuturor sufletelor dornice de cultură și progres.

Această chemare înaltă o are și legea noastră românească și biserica noastră strămoșească față de nizuințele de astăzi ale neamului nostru. Neamul nostru oprosit, trecut prin atâtea încercări și grele suferinți și-a păstrat deodată două numiri: de „român“ și „creștin“. Biserica noastră a fost aceea instituție sfântă, care ca o adevărată mamă a îngrijit de viața și educația neamului nostru, într'un lung șir de grele și mult încercate veacuri. În curgerea acelor veacuri s'a săvârșit acel proces de desăvârșită identificare a sufletului românesc, cu legea creștinească, căruia poporul i-a dat expresiune în cuvintele: lege românească. Această formațiune a fost fundamentul pe care s'a clădit edificiul culturii noastre.⁴⁾

Nimeni nu poate tăgădui, că trecutul nostru național îl aflăm în viața noastră religioasă și iarăși nimeni nu poate tăgădui, că biserica a fost și este centrul pe lângă care se învârte și se concentrează toată viața noastră națională. Deci dacă legea și biserica noastră am nesocoti-o cândva, atunci să știm, că s'au

²⁾ cit. Rev. Teol. a. I. pag. 343.

³⁾ cf. Rev. Teol. a. I. pag. 344.

⁴⁾ cf. Rev. Teol. a. I. pag. 347.

intratele și venitele anului 1912:
 cassa consistorială 13.640·79 }
 librăria diecezană 153.955·77 } cor. 167.596·56

la olaltă: cor. 195.348·17

cheltuielile și spesele anului 1912:
 cassa consistorială 9.516·13 }
 librăria diecezană 148.203·94 } cor. 157.720·07

Starea la finea anului 1912:
 cassa consistorială 10.811·91 }
 librăria diecezană 26.816·19 } cor. 37.628·10

**XXVI. Fondul de stipendii a Episcopului
 Ioan I. Papp pentru școala diecezană de fete.**

Starea cu finea anului 1911 (scos
 dela depozite) cor. 23.674·76
 intratele și venitele anului 1912 „ 3.715·64

la olaltă: cor. 27.390·40

cheltuielile și spesele anului 1912 „ 960·56
 Starea la finea anului 1912 cor. 26.429·84

Sinodul luând la cunoștință starea fondurilor și
 a fundațiilor administrate de Consistorul din Arad, —
 aprobă socoțile prezentate și dă Consistorului abso-
 lutoriu pe anul de gestiune 1912.

Nr. 40. Se cetește raportul Consistorului
 din Arad despre cenzurarea și aprobarea so-
 coților sf. mănăstiri Hodoș-Bodrog de pe
 anul 1912.

Raportul se ia spre știre, îndrumându-se Con-
 sistorul din Arad, să satisfacă concluzului de sub nr.
 63 din anul 1912, referitoriu la încassarea împrumuturilor.

Nr. 41. Se cetește raportul Consistorului
 din Arad despre edificarea casei de chirie din
 strada Deák Ferencz nr. 35, care formează
 proprietatea fondului Ioan Meșian și în care este
 instalată librăria și tipografia diecezană.

Raportul despre edificarea casei cu suma totală
 de 150.064 cor. 33 fil. se ia spre știre.

Nr. 42. Se cetește raportul Consistorului
 din Arad referitor la cenzurarea socoților fun-
 dațiunii „Zsiga“ din Oradea-Mare de pe anul
 1909/910.

Raportul se ia spre știre.

Nr. 43. Urmează raportul Consistorului
 din Arad referitor la executarea concluzului si-
 nodal de sub Nr. 116/1912.

Raportul se ia spre știre.

Nr. 44. Se dă cetire raportului Consisto-
 rului din Arad despre zidirea școalei de fete
 cu internat în Arad. La propunerea comisiunii:

Raportul se ia spre știre, iar Consistorului din
 Arad i-se dă îndemnizare, ca peste suma de 40.000
 cor. votată prin concluzul sinodal de sub nr. 75/
 1912 se anticipeze din fondurile diecezane pentru
 acoperirea speselor rămase în sarcina diecezei, încă o
 sumă de 50.000 cor. adică cincizeci mii coroane. Tot-
 odată sinodul exprimă sincera sa mulțumită și recu-
 noștință marimonioșilor mecenai, cari au contribuit la
 acoperirea speselor de zidire a școalei de fete din Arad.

Nr. 45. Se cetește raportul Consistorului
 din Arad despre vinderea bunului diecezan
 din Sân-Petru sârbesc.

Raportul se ia spre știre, și fiind împrumutul
 amortizațional foarte favorabil, iar prețul de vânzare
 plasat la institutele noastre de credit cu garanță su-
 ficientă astfel, că din interesele prețului de vânzare
 se pot achita anuitățile, rămânând prețul nealterat, și
 luând în considerare, că plățirea împrumutului ar
 cauza 30.000 cor. spese de ștorno, sinodul susține și
 pe mai departe împrumutul de un milion, îndrumând
 consistorul din Arad, că anuitățile împrumutului să le
 acopere din interesele prețului de vânzare al domeni-
 ului din Sân-Petru sârbesc.

Nr. 46. Se cetesc protocoalele comisiunii
 de control și raportul consistorial din Arad,
 prin care protocoalele s'au înaintat. La propu-
 nerea comisiunii:

a) Sinodul ia la cunoștință protocoalele comi-
 siunii de control, în cari se constată micanții și de-
 fecte de administrație la senate, cancelarie și cassa
 consistorială din Arad și mai ales neglijențele fisci-
 lor consistoriali. Totodată ia la cunoștință și raportul
 Consistorului din Arad, că a luat demersurile necesare
 pentru îndreptarea stărilor excepționate îndrumând pe
 acelaș Consistor, că la sesiunea viitoare să raporteze
 detaliat despre rezultatul demersurilor făcute.

b) Indrumă Consistorul din Arad, că la tipog-
 rafia și librăria diecezană să facă socoată generală
 pentru trecut cu autorii de cărți, iar în viitor socoata
 aceasta să se facă în fiecare an deodată cu luarea
 inventarului.

Nr. 47. Urmează la ordinea zilei raportul
 Consistorului din Arad ca senat episcopesc,
 cu concluzul congresual de sub Nr. 117 din
 1912, prin care s'a enunțat, că fondul cultural
 arădan din care și Consistoriul din Oradea-mare
 și-a reclamat parte, este numai al Consistorului
 din Arad.

Raportul și concluzul Nr. 117/1912 al Măritului
 Congres național-bisericesc se iau spre știre.

Nr. 48. Se cetește raportul Consistorului
 din Oradea-Mare despre supracenzurarea și
 aprobarea socoții internatului din Beiuș pe anul
 1911/1912. La propunerea comisiunii:

Se ia la cunoștință și se aprobă, iar Consisto-
 rului din Oradea-Mare i-se dă absolutul cu îndru-
 marea, ca în viitor rațiociniul internatului să se facă
 în două exemplare, să fie întregit cu bilanț în re-
 gulă și provăzut cu clauzula de aprobare.

Nr. 49. Se prezintă socoata Consistorului
 din Oradea-Mare despre venitele și spesele
 anului 1912. La propunerea comisiunii:

Sinodul — în general — aprobă socoata, dând
 Consistorului absolutul pe lângă următoarele obser-
 vări:

a) Se îndrumă Consistorul din Oradea-mare să
 introducă sistemul de socoată cum este la Consistorul
 din Arad.

b) Se constată iregularitate de administrare la
 poziția 14 din venite și la poziția 6 din spesele se-
 natului bisericesc și se îndrumă Consistorul din Ora-

dea-Mare, ca în viitor să nu susceapă în socoată ca erogate ale anului de gestiune sume administrate în anul următor.

c) Pozițiile 1. 2. din speșele senatului școlar și poziția 28 din speșele senatului episcopesc, pe baza concluzului 122 din 1912, nu se aprobă și pentru aceste erogațiuni fără indemnizarea răcerută, se face responsabil Consistorul din Oradea-mare.

d) Consistorul se îndrumă, ca pe sesiunea viitoare să satisfacă necondiționat concluzului de sub Nr. 66 din 1912.

Nr. 50. Se cetește socoata fondului înființândei episcopii gr.-or. române din Oradea-mare. La propunerea comisiei:

Raportul și socoata nu se ia la cunoștință din următoarele motive:

1. Socoata nu este ajustată cu documente.
2. Socoata nu este corectă, căci venitele anului 1912 au fost cu 79 cor. 09 fil. mai multe, decum dovedește socoata generală a senatului episcopesc din Oradea-mare.
3. Fondul înființândei episcopii nu se poate investi în casa din strada capucinilor, precum nici aceea casă nu se poată suscepe între activele fondului pentru episcopie, deoarece ca casa aceea conform concluzului 118 din 1912 formează proprietatea diecezei aradane.

Nr. 51. Se cetește raportul Consistorului din Oradea-mare în meritul cumpărării casei dela firma Dreher. La propunerea comisiei:

Raportul nu se ia la cunoștință, cererile nu se încuviințează — din motivele următoare:

Casa din strada capucinilor cumpărată dela firma Dreher pe baza concluzului 118 din 1912 formează proprietatea diecezei aradane, prin urmare întabularea făcută pe Consistorul din Oradea-mare este nerespectarea aceluși concluz. Se îndrumă Consistorul din Oradea-mare, ca până la sesiunea viitoare necondiționat să execute concluzul 118 din 1912, să înainteze raport special, adnexând toate documentele și anume: contractul de cumpărare și vânzare, extrasul cărții funduare, copia obligației împrumutului ridicat pentru solvirea prețului de cumpărare, contractul casei vechi și extrasul cărții funduare a aceleia. Totodată să înainteze și socoată documentată despre plătearea prețului, despre venitele și speșele avute dela cumpărarea casei până la 31 decembrie 1913.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe 24 aprilie (7 maiu) 1913 la orele 4 p. m., când va urma la ordinea zilei continuarea referatei comisiei organizatoare și raportul comisiei petiționare ședința se ridică la 12¹/₂ p. m.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a VI-a din 25 aprilie (8 maiu) 1913.

Joan J. Rapp,
Episcop-președinte.

Mihai Păcăfan,
notar.

Religiunea creștină și cultura modernă.*

În decursul veacurilor, nimic nu a exercitat influență mai binefacătoare și mai regene.ătoare asupra neamului omenesc, decât religia și cultura, acești factori foarte importanți ai vieții noastre. Dintră început evanghelia creștină și sufletul omenesc au încheial legătură puternică, s'au îmbinat în o armonie perfectă, căci atât evanghelia creștină, cât și sufletul omenesc au avut elemente priincioase și accesibile de a încheia și a forma zidul acela puternic, de care, de o putere nebiruită s'au frânt toate unelirile vrămașilor. Mântuitorul și creștinismul au intrat pe arena istoriei omenesci cu menirea înaltă și sublimă, de satisfacere trebuințelor și dorințelor sufletești, pentru minarea și îndreptarea, pacea și fericirea, cu un cuvânt pentru mântuirea sufletului omenesc.

Această chemare și religioasă și culturală a deplinit o creștinismul dela început și în decursul veacurilor până în ziua de astăzi.

Privind trecutul civilizației creștine zărim și dălingem ca cu un fir roșu semnificativ interesele trebuințele deosebite ale fiecărei epoci. Fiecare epocă frământată de probleme și preocupăți centrale, ca când fiecărei vremi i-s'a hărăzit de sus lucrarea în anumită direcțiune: Ziditorul și Stăpânul tuturor călăuz de adâncă sa înțelepciune, a conlucrat și a condus educația neamului omenesc astfel, că ea din timp în timp a îmbrăcat diferite feluri de manifestări, încât uneori apare sub chipul puterii sau al frumșeții, alteori pur peceata dreptății sau a desrobirii sufletești.

În toate aceste nizuințe creștinismul a sprijinit și mulțumit îndreptând și îmbogățind înaltele porniri și avânturi ale sufletului omenesc spre idealul perfecțiunii. Evangheliile creștine îi revine ca un merit deosebit și incontestabil, că ea a știut îmbrățișa și luminat toate scopurile și problemele mari, cari au frământat mintea omenească veacuri dearându-l. În aceste rezizimarea bogăție și cuprindere de viață a creștinismului.

Considerând, că motorii și factorii cei mai însemnați ai civilizației noastre de astăzi — chemați să reverse binefacătoarele lor raze și asupra trebuințelor sufletești ale vieții de astăzi — sunt religia creștină și cultura modernă, să privim mai de aproape rolul lor în dezvoltarea omenimii.

Dacă privim viața lumii din evul mediu, ne convingem, că creștinismul și cultura erau noțiuni nedespartite, una presupunea pe cealaltă. În evul nou însă s'a manifestat tendința de a despărți și a învrăjbi aceste puteri însemnate ale vieții, cari au trăit la o altă măsură în bunăînțelegere. S'au format curente nouă, care propovăduiau o dușmănie neîmpăcată între creștinism și cultura modernă. „Partizanii acestui curent destrucător pretind chiar categoric, că religia și-a trăit traiul și-a spus ultimul cuvânt; că morala evangheliei a avut valoare numai pentru simplii pescari din Galilea, că europeanul modern, cult are lipsă de alte principii conducătoare, pe cari numai știința le poate da. Știința — ni-se spune — a aprins sfesnicile, a căror lumină orbitoare întuneacă pe a religiei, care trebuie să dispără cu totul.“¹⁾ Astfel glăsuiau apostolii acestui curent periculos.

S'ar părea că Dzeu părintele cel bun de mîntuire înainte al oamenilor, s'a prefăcut deodată în dușman.

* Disertație cetită la ședința festivă a semin. ținută la Dum. Tomii.

¹⁾ cit. Rev. Teol. a. VI. pag. 132.